

ואם לאו פסולה. ואם סמך הספק על צמודים והפריעים הם דפנות, אפלו אין גבוה עשרה מהמטה עד הספק כשרה, כיון שיש עשרה טפחים מהארץ עד הספק:

תרלא סבה שחמתה מרבה מצלתה ויתר דיני הספק, וכו' י' סעיפים:

א סבה שחמתה וצלתה * שוין מלמעלה, פסולה, לפי שהחמה מתפשטת ברחוקה (א) ויהיה למטה חמתה מרבה מצלתה, אבל אם חמתה וצלתה (ב) שוים מלמעלה, כשרה: ב (כ) יאם ברב ממנה צלתה מרבה שני משהויין ובמעוט ממנה חמתה מרבה משהו, בענין שפשתצורף יחד החמה והצל של כל הסבה יהיה צלתה מרבה מחמתה משהו, (ג) כשרה: הגה (ד) ויש (ז) מחמירין אם הסבה גדולה ויש מקום שבעה על שבעה שחמתו מרבה, אף-על-פי שצורף כל הסבה הוי הצל מרבה (ר"ן ספ"ק רסוכה): ג ידרך הספוף להיות קל כדי שיראו ממנו (ה) הנוככים יהגדולים. היתה המעבה במין בית, (ו) אף-על-פי שאין הנוככים נראים מתוכה, (ג) [ג] כשרה: ד יהיה פסוי דק מאד שיש בה אור הרבה אלא שאין שלשה טפחים במקום אחד, ובין הכל צלתה מרבה מחמתה, כשרה: ה יהיה הספוף מדבלל (פרוש, מבלבל), והוא הספוף שיהיה מקצתו למעלה ומקצתו למטה, כשר, (ו) ויבלבד שלא יהיה בין העולה והיורד שלשה טפחים. וואם היה (ח) ברחב זה העולה (ד) * טפח או יותר, אף-על-פי שהוא גבוה משלשה טפחים רואין אותו כאלו ירד למטה (ט) ונגע בשפת זה היורד, והוא

א הכי וזקינו בגמרא
דסבה כ"ב מהמטה שם
ב מיקרא דרבי יוחנן
י"ט ופרוש הרא"ש שם
ג ירושלמי הביאו
הרא"ש ד רמב"ם
ה משנה שם כ"ב
ו משנה שם ודקפוש
לה רב ושמאל I שם
ודקפוש לה שמאל
וכפרוש רש"י והתוספות
שם והביאה הטור
ח קאויקמא דאכני
שם ט קאויקמא דורבא
שם

שערי תשובה

[ג] כשרה. עכ"ט. ובר"י כתב בדריעבד פאשר יהיה האפן שא"א לטל קצת מהספק מפני [איה סבה] (סבה) יש לסמך על הפקשירים: שם הקשר סבה, ט"ו: (ג) כשרה. ולכוש פוסל כשאין הספק

באר היטב

(ב) שוים. וצטרף זקנים בשם ב"ח פוסל בין שוים מלמעלה או מלמעלה. וצין יד-אחר: (ז) מחמירין. הנינו שלא לישב באותו חלק שחמתו מרבה, אבל לשאר החלק אין זה פוסל אותו כיון שיש

משנה ברורה

דקצלת טמאה על הספק נאמר ולא על הדפנות. ומכל מקום לכתחלה נכון להזהר בזה, כי יש מן הפוסקים שמתמירין בזה [מ"א בסימן תרכט ס"ח]: א (א) ויהיה למטה חמתה מרבה מצלתה. ואז יחבטל המעוט נגד הרב והוי כאלו לא ספק כלל. ובשוים מלמעלה כשרה, דידוע (ב) דאז למעלה מקום הקנים רחבים מן האור: ב (כ) אם ברב ממנה וכו'. דקא באפן זה, אבל בהפוף, דהיינו שמעוט הספק היה צל הרבה וברב הספק היה חמתה יותר מצלתה, באפן שפשתצורף כל הספק ביחד יהיה הצל מרבה, (ז) פסול: (ג) כשרה. אפלו לישב תחת אותו חלק שחמתו מרבה, לפי שהוא בטל לגבי רב הספק שצלתה מרבה: (ד) ויש מחמירין וכו'. דעתו, דאפשר דהגמרא לא אירי רק בספק קטנה שהיא שבעה על שבעה, אלא לשאר החלק אין זה פוסל אותו לכלי עלמא כיון שיש שם הקשר סבה. ואפשר עוד, דאם מפסיק כל ארך הלפן בזה באפן שפסקום שצל מרבה לא ישאר רק שני דפנות, צריך עיון על כל הספק [פמ"ג]: ג (ה) הנוככים הגדולים. הנינו (ז) הנראים כיום בעוד שלא שקעה חמה. והאחרונים כתבו, דלכתחלה בענין דאפלו בלילה יראו נוככי לילה בתוכה. ובדריכ-משה הביא בשם מהר"ל דמטר לספק הספק עב הרבה, דאי אפשר שלא יראו בה נוככים, אף-על-גב דבלילה אינו רואה הנוככים, מכל מקום ביום איבא חורים וסדקים בכמה מקומות, עד כאן לשונו. ועין בספר בפרי-עקב דהמקל קנותה לא הפסיד, ובפטר הכי שיש לחש דאם יעשה הספק דק יותר וישב היות יותר תוף הספק ויצטרע ברוח ובצנה. ועין בפרי-מגדים שכתב, דאפשר לענין ראית הנוככים די בכל הספק אם הוא רואה רק במקום אחד, מה שאין בן באם היה מעבה הרבה מאד עד שאין הגשם יכול לירד בתוכו, למאן דאמר דפסולה, כל שיש ארבעה טפחים ביחד (ס) ספק פסול מקרי: (ו) אף-על-פי שאין הנוככים וכו'. רוצה לומר, (ו) לא גדולים ולא קטנים. ובכתבו האחרונים, דמכל מקום אם היא מעבה כל-כך עד שאין הגשמים יכולים לירד בתוכה אפלו כשיורדין גשמים מרבים, ואם-כן הוי בענין בית יש להחמיר ולפסול משום גזרת בית: ומכל מקום בדריעבד פאשר אי אפשר לטל קצת מהספק מפני איה סבה, (ו) יש לסמך על המכשירין: ה (ו) ויבלבד וכו' שלשה טפחים. דכל פחות משלשה פתח חשיב: (ח) ברחב זה העולה טפח. רוצה לומר, בכל (ח) קנה וקנה מן הספק היה רחבו טפח, דאז חשיבי לומר בהן יראין וכו': (ט) ונגע בשפת זה היורד. רוצה לומר, שפסקו הפחתון יש גס-כן חלל בין קנה לקנה, ורואין

* שוין מלמעלה פסולה. הנה בטור הביא דעת בעל העטור להפק, ולא הביא המחבר את דעתו כלל, משום דהרמב"ם והר"ף והרא"ש פלג קומי בשיטת רש"י וקמו שפסק פה בשלחן-ערוך, ואני מצאתי עוד ראשוני ראשוני דסברי גס-כן הכי והם הרבנו חננאל והר"ן ויאות: * טפח או יותר וכו', והוא שיהיה מבנין וכו'. המחבר העתיק דבריו מלשון הרמב"ם, משמע דסבירא לה דאם היה רחב הקנה העליון יותר משפת בענין גמי באור שפין הפחתונות יותר משפת שיהיה ראוי להוריד העליון ביניהם, אבל הרמ"א דקדק וכתב דהיינו שיש באור שפין הפחתון טפח, הורה לנו בזה דנעמו כמסקנת הרמב"ם א בתרשיו דכל שיש בין הפחתונות טפח סגי [נהג"א בביאורו והגרע"א], ומה שצינו: ר"ן פוק הנין וכתיוסוף בשם הרמב"ם, הוא לאפוקי מדעת רש"י ותוספות דסבירא להו דאפלו אין באור שלמטה פותח טפח אמרין גס-כן יחבט רמי: שבעה, דאז אמרין דהמעוט שבה בטל לגבי הרב, אבל בספק גדולה שיש בה שבעה על שבעה שחמתו מרבה, הוא מקום חשוב ואינו בטל לגבי שאר הספק שצלתו מרבה, וצ"ל-כן אין לישב באותו חלק. (ג) אבל לשאר החלק אין זה פוסל אותו לכלי עלמא כיון שיש שם הקשר סבה. ואפשר עוד, דאם מפסיק כל ארך הלפן בזה באפן שפסקום שצל מרבה לא ישאר רק שני דפנות, צריך עיון על כל הספק [פמ"ג]: ג (ה) הנוככים הגדולים. הנינו (ז) הנראים כיום בעוד שלא שקעה חמה. והאחרונים כתבו, דלכתחלה בענין דאפלו בלילה יראו נוככי לילה בתוכה. ובדריכ-משה הביא בשם מהר"ל דמטר לספק הספק עב הרבה, דאי אפשר שלא יראו בה נוככים, אף-על-גב דבלילה אינו רואה הנוככים, מכל מקום ביום איבא חורים וסדקים בכמה מקומות, עד כאן לשונו. ועין בספר בפרי-עקב דהמקל קנותה לא הפסיד, ובפטר הכי שיש לחש דאם יעשה הספק דק יותר וישב היות יותר תוף הספק ויצטרע ברוח ובצנה. ועין בפרי-מגדים שכתב, דאפשר לענין ראית הנוככים די בכל הספק אם הוא רואה רק במקום אחד, מה שאין בן באם היה מעבה הרבה מאד עד שאין הגשם יכול לירד בתוכו, למאן דאמר דפסולה, כל שיש ארבעה טפחים ביחד (ס) ספק פסול מקרי: (ו) אף-על-פי שאין הנוככים וכו'. רוצה לומר, (ו) לא גדולים ולא קטנים. ובכתבו האחרונים, דמכל מקום אם היא מעבה כל-כך עד שאין הגשמים יכולים לירד בתוכה אפלו כשיורדין גשמים מרבים, ואם-כן הוי בענין בית יש להחמיר ולפסול משום גזרת בית: ומכל מקום בדריעבד פאשר אי אפשר לטל קצת מהספק מפני איה סבה, (ו) יש לסמך על המכשירין: ה (ו) ויבלבד וכו' שלשה טפחים. דכל פחות משלשה פתח חשיב: (ח) ברחב זה העולה טפח. רוצה לומר, בכל (ח) קנה וקנה מן הספק היה רחבו טפח, דאז חשיבי לומר בהן יראין וכו': (ט) ונגע בשפת זה היורד. רוצה לומר, שפסקו הפחתון יש גס-כן חלל בין קנה לקנה, ורואין

שער הציון

כצלמא, צין שם, ובדואי יש לסמך על דעת המקלין בזה, אכן לכתחלה נכון להזהר בזה לצאת ידי כל הדעות. ועין בדריכ-חננאל על הרא"ש: (ב) רש"י: (ז) דריכ-משה ושאר פוסקים בשם רבנו ירחם: (ג) ט"ז ופשוט: (ד) הגמ"א ושא"א: (ה) ומכל מקום אם נטל אחר-כך מקצת עבי הספק מצליו אין צריך לנגוע הנשאר אפלו הניחו בבת-אחת, כי אין שם ספק פסול ממש עליו [שם בא"א]: (ו) ואפלו אין ניצוצי השמש נראין בתוכה [ט"ז]: (ז) שער-תשובה. ועין בשבלי-הלכות: (ח) הר"ן:

רְאוּיָה לְשִׁכְיָהּ, (טו) אִם הִיא קָטָנָה, (טז) סֶתְמָא *עוֹמֶדֶת לְשִׁכְיָהּ וּמִקְבֵּלֶת טְמֵאָה וְאִין מְסַכְכִין בָּהּ, אֶל־אִם־כֵּן עֲשֵׂאָהּ, (יז) לְסִפּוּרָהּ, הִגָּה (יח) דְּהִינּוּ שָׂרֵב בְּנֵי אוֹתָהּ הָעִיר עוֹשִׂין אוֹתָהּ לְסִפּוּרָהּ (הר"ש פ"ק טרכוב), וְאִם הִיא גְדוּלָּה, סֶתְמָא עוֹמֶדֶת לְסִפּוּרָהּ וּמְסַכְכִין בָּהּ, (יח) אֶל־אִם־כֵּן עֲשֵׂאָהּ לְשִׁכְיָהּ (דְּהִינּוּ (י) שְׁמֹנֶה הַמָּקוֹם לְשֹׁכֵב עֲלֶיהָ). וְהִנֵּי מְלִי שְׂאִין לָהּ שְׂפָה, אָבֵל אִם יֵשׁ לָהּ שְׂפָה (יט) בְּעִנְיָן שְׂרָאוּיָה לְקַבֵּל, (כ) כְּאִפְלוּ אִם נָטַל שְׂפָתָהּ אִין מְסַכְכִין בָּהּ: הִגָּה בְּמָקוֹם שְׁנֵהֲגוּ לְקַבֵּעַ מַחְזְלָאוֹת (י) בְּגִיזָן בְּעִין תַּקְרָה, (כא) אִין מְסַכְכִין בָּהֶם (כל ב') (כב) לֵישׁ לְהִסְתַּפֵּק אִם מֵתָר לְהִנִּיחַ

(ח) **לספרה**. אפלו עבד לה שפה, כשירה. רדכ"ו, מ"א: (1) **שמןהג**. ומקום שאין מנהג ידוע לכ"ע מותר לספרה, כנה"ג: (1) **בגגין**. ר"ל אפלו גדולות שאינן עומדין לשכיבה מ"מ אין מספכין בהם משום

מִשְׁנֵה פְּרִיָּה

שְׁאִינָה רֵאִינָה פֿלֶכֶךְ, וְכֵן הוּא בְּהֶרְיָא בְּטוֹר: (טו) אִם הִיא קִטְנָה. הֵינּוּ
(כד) בְּרִי שְׂכִיבָה: (טז) סְתָמָא עוֹמְדָת לִשְׂכִיבָה וּמִקְבֵּלָת טְמָאָה וְכוּ'.
פְּרוּשׁ, דְּכִינּוּ דִסְתָמָא לִשְׂכִיבָה, הִיא רֵאִינָה לְקַבֵּל טְמָאָה לְשִׁישְׁבָּב בָּהּ
הֶבֶב, וְכִינּוּ שָׁפֹן, אִף מַצֵּתָה אִינָה רֵאִינָה לִסְכּוּף, שֶׁכֵּל הֵרָאִי לְקַבֵּל טְמָאָה
אִין מִסְכְּכִין בּוּ, וְכַלְּ: (יז) דְּהֵינּוּ שָׁרֵב וְכוּ'. הֵנָּה (כס) אִם עֲשָׂאָה
בְּפִירוּשׁ לִסְכּוּף, מִהֵנּוּ אִפְלוּ בְּמִקּוֹם שְׁאִין מִנְהָג מְכַרֵּר בְּעִיר כְּזֶה, וְלֹא
אֲחֵי הַרְמִיא לְאַפּוּקֵי (כט) רַק הַתְּפוּף, דָּאָם הַמִּנְהָג בְּעִיר לִשְׂכִיבָה לֹא
מִהֵנּוּ בִּסְתָמָא שְׁהוּא עוֹשֶׂה לִסְכּוּף אוֹ שְׁקָנָה בְּפִירוּשׁ לִסְכּוּף, (כו) דְּמִי יוֹדֵעַ
דְּכֵר זֶה, וְאֵתוּ פְּלִי עֲלֵמָא לִסְכּוּכֵי בָהּ, וּפְעָמִים שְׂדֵרְכֵי זֶה מִהֵנּוּ (כח) גַּם
לְהֶקֶל, דְּהֵינּוּ אִם עֲשָׂאָה סְתָמָא, אוֹ שְׁאִינָה יוֹדֵעַ לֵן אִם עֲשָׂאָה לִסְכּוּף אוֹ
לִשְׂכִיבָה, וְרַב בְּגִי הַעִיר עוֹשִׂין אוֹתָהּ לִסְכּוּף, תְּלִינּוּ שְׁבֹם הוּא עֲשֶׂה
לִסְכּוּף: (יח) אֶלֶּאֱדֹא־בֵּן עֲשָׂאָה לִשְׂכִיבָה דְּהֵינּוּ וְכוּ'. אִין רוּצָה
לומר לְאַפּוּקֵי אִם הִיָּה הַמִּנְהָג לִסְכּוּף אִז גַּם מִחֻשְׁבָּה דִידָה שֶׁחֹשֵׁב
לִשְׂכִיבָה לֹא מִהֵנּוּ מִיָּדִי וּמִתֵּר לִסְכּוּף, דְּזֶה אִינּוּ, (כט) דְּכִינּוּ שֶׁחֹשֵׁב
לִשְׂכִיבָה תֵּרִי יוֹדֵה לָהּ תוֹרַת טְמָאָה וְאִסּוּר לִסְכּוּף, אֶלֶּא אֲחֵי לֹא־שְׂמוּעִינּוּ
דְּלֹא דוֹקָא אִם עֲשָׂאָה לִשְׂכִיבָה, (ל) אֶלֶּא דְּהוּא הִדִּין אִם מִנְהָג הַמְּקוֹם
לִשְׂכִיבָה, הוּי (לא) כֹּאלוּ עֲשָׂאָה בְּעֶצְמוֹ לִשְׂכִיבָה. וְאִם אִינּוּ יוֹדֵעַ מִנְהָג
הַמְּקוֹם, לְכַלֵּי עֲלֵמָא (לב) מִתֵּר לִסְכּוּף בָּהּ פֶּל זֶמן שְׁלֹא יוֹדִיעִין שֶׁעֲשָׂאָה
לִשְׂכִיבָה, וְדַע, דְּבִמְקוֹמוֹת (לג) הַלְלוּ כָּל (לד) מַחְצֵלַת עֲשׂוּיֹת לִשְׂכִיבָה,

(ה) ואם-כן אפלו הוא צשאה לסכנך גס-כן אין מסככין בם: (יט) בענין שראויה לקבל: רוצה לומר, כיון שראויה לקבל, הרי יש עליה שם כלי ומקבלת טמאה ואין מסככין בה. (לו) והני מלי בסמא, אז אמרנו דכיון שיש לה שפה מוכח ודעשית לקבלה וממילא מקבלת טמאה, אבל אם ודעמו בהריא לסכוף, אר-על-פי שיש לה שפה אינה מקבלת טמאה, וקבול זה אינו חשיב כלום כיון שאינה צשויה לקבלה. (לז) ויש מאחרונים שפוקרין, דכיון שיש לה שפה, בכל גווי מקבלת טמאה ואין מסככין בה: (כ) אפלו אם נטל שפתה. והנא דכל שבר-כלים שאין מסככין בהם מדרבנן, וכנ"ל בסעיף ב: (כא) אין מסככין בהן. רוצה לומר, אפלו נעשו לסכוף שאין מקבלין טמאה, גורה שמה ישב פחת תפרת הכית שעשוי ממחצלאות, ומחצלאות של תפרת הכית פסולין מן התורה, שלא הקבצו שם לשם צל אלא לשם דינה: ז (כב) יש להסתפק אם מתר וכו'. יש מאחרונים (נח) שמפרשי דהספק הוא אם מתר לסכף בסלמות וימירי שהסלם הוא רחב ארבעה טפחים, דסכף פסול אינו פוסל באמצע פחות מארבעה טפחים, כדלקמן בסימן תרלב, ומקום הספק הוא מפני שהוא פשוטי כלי-עץ, שאינו מקבל טמאה אפלו מדרבנן, ויש צד לאסור: כיון דיש נקבים בירכי הסלם שהשליכות תקועות בהם, דמי לבית-קבול. (נט) ויש מאחרונים שמפרשי דמירי בסלם שאינו רחב, דאי היה רחב (מ) בנדיא יש לנו להחמיר, דדמי לבית-קבול ואין לסכף בו, אלא מקום הספק הוא, דקלא על-גל-פנים בכלל מצמיד הוא, ואפשר דיש לנו להחמיר שלא להצמיד בדבר המקבל טמאה שמה יבוא לסכף בו, ואר-על-גב שמצמידו הסכף על כהל אבנים, משום דלא שכית שסכף בהם: וכן העתיקו (מא) בזה אחרונים לדינא, דלכתחלה יש לזהר שלא להצמיד הסכף בדבר המקבל טמאה, אכן בדיעבד או שאין לו שאר דברים, קמא לן דמתר להצמיד הסכף בדבר המקבל טמאה, כדמוכח בסוף סימן תרל:

שַׁעַר הַצִּיּוֹן

(כד) ו"ן, והינו שהיא בקומת איש ומצט יוחר, אָבֵל יוחר מִזֶּה מִקְרֵי גְדוּלָּה [בכורֵי יַעֲקֹב]: (כה) ט"ז וְחֶמְד־מִשָּׁה: (כו) וְכֹא הִרְמָא לְהַצְחִיק בָּהּ דַּעַת הָרֵא"ש, וְלִפְאַיִי מַדַּעַת רִבּוֹנוֹ יִשְׁעִיהָ הַמִּבְרָא בְּהֵרֵא"ש וְהַטּוֹר [בגדי יִשַׁע]: (כז) הֵרֵא"ש: (כח) חֶמְד־מִשָּׁה וּשְׂאִי: (כט) שָׁם, וְכֵן פֶּתַח הַגָּזוֹן רִבִּי עֲקִיבָא [אַיָר] בְּחִדּוּשָׁיו: (ל) יוֹתֵר מִזֶּה, וְדָאֲפִלוֹ אִם עֲשָׂאָה בְּהֵרֵא לִסְבוּף גַּם-כֵּן לֹא מִהְיָ, דְּמִי יוֹדֵעַ שֶׁעֲשָׂאָה לִסְבוּף נִשְׁם בְּרֵא"ש וּשְׂפָ לִשְׁיטָה זוֹ: (לא) צִנֵּן בְּחִדּוּשֵׁי רִבִּי עֲקִיבָא אֵינֶר שֶׁנִּשְׁאָר בְּקִשְׁיָא, וְלִבְרִינּוּ מִלִּשְׁבִּי: (לב) מִגֵּן-אַבְרָהָם. וְהָ וְזָקָא בְּקֵנָה מִן הָאֶמֶן שֶׁעֲשָׂה סֵתָם, אָבֵל בְּקֵנָה מִחֲצֵלַת שֶׁבָּר נִשְׁמָשׁוּ בָּהֶן, פֶּסְלוֹיִן לִסְבֹּךְ אֲפִלוֹ בְּמָקוֹם שֶׁאֵין מִתְּנֶה יוֹדֵעַ, דִּסְפֵּק דְּאוֹרִיתָא הוּא, שְׁמָא נִשְׁמָשׁוּ בָּהֶן לִשְׁכִּיבָה [בכורֵי יַעֲקֹב]: (לג) מִגֵּן-אַבְרָהָם בְּשֵׁם מַעְגְּלִי-צֶדֶק, וּמִצָּדִית דְּבִרְבִּיהֶם עֲשִׂי: (לד) אֲפִלוֹ גְדוּלוֹת [הגדֵּיז] וְלִבּוּשֵׁי-שֵׁרֶד וְכֵן מִשְׁמַע בַּעֲיִטּוֹר: (לה) פֶּרִי-מִגְדִּים וּשְׂאִי, וְהֵינוּ מִדְּרַבָּנָן, דְּמִי דַּעַ עֲשָׂאָה לִסְבוּף וְזִמִּי פִּלִּי עֲלֵמָא לִסְבוּכֵי בָּהּ, וְכִמּוֹ שֶׁתֵּבַח הֵרֵא"ש. וְצִנֵּן בְּבֹאֵר הֵלֵכָה אוֹדוֹת מִה שֶׁתֵּנֶהוּ בְּהִיּוֹם בְּאִיזָה מִקּוֹמוֹת לִסְבֹּךְ בְּצִנִּין עֲרֻבוֹת קְלוּעִים: (לו) מִגֵּן-אַבְרָהָם בְּשֵׁם רַב־כִּי בְּחֻלָּךְ דְּבִסִּימָן צוֹ, כֵּן צִרְדֵּי לוֹמֵר, וְהַצְחִיקוּהוּ לִרְיָא גַם הַנִּפְסֹת בְּגְדוּלָּה וְהַעֲלֵת-שִׁבְתָּ: (לז) לְבוּשׁ, וְהוּכָא בְּאִלִּיָּה רַבָּה: (לח) ט"ז בְּסַעֲיָה-קֶשֶׁן שֶׁ יִרְוִי וּמִגֵּן-אַבְרָהָם בְּתוֹרִין הֵרֵאשׁוּן. וּבְסַעֲיָה-קֶשֶׁן יֹא תוֹרֵן שֵׁ"ר, וְדָאֲפִלוֹ אִם יִגִּיא מִתְּרַלָּה מַעְמִיד מִתָּר, הֵכָא יֵשׁ לְחַשׁ שְׁמָא יְכָאֵל לְתוֹבוֹת בְּסֻלְמוֹת לִסְבֹּךְ בָּהֶם: (לט) מִגֵּן-אַבְרָהָם: (מ) וַיֵּה דִּהְלֵל בְּתוֹרֵמַת-הַדָּשָׁן מִיָּרִי בְּסֵלִם שֶׁקוֹב מַעְבֵּר לַעֲבֹר, וְאִם-כֵּן אֵינוּ בִּית-קְבוּרָה, אוֹ שֶׁהִשְׁלִיכוֹת מְקוֹעַ עַל-גְּבִי יְרֻחוֹתָיו. וְצִנֵּן בְּבֹאֵר הֵרֵא"ש שֶׁהוֹכִיחַ דִּלְמָה כֵּן שֶׁאֵין בּוֹ נִקְבִּים אֵינוֹ שְׂמָא אֲפִלוֹ מִדְּרַבָּנָן: (מא) מִגֵּן-אַבְרָהָם בְּמִסְקָנָהּ וְהַגֵּדִיז וְתִרְדֵּי הַמִּיּוֹם וְחִי-יֵאֵדָם וּבְגִדֵי-יִשַׁע:

סלם על הגג כדי לספך (ח) על גביו. הגה (כג) ולכן אין לספך עליו. (כד) ואפלו להניחו על הספך (ט) להחזיקו אסור, והוא הדין בכל כלי המקבל טמא, כגון ספסל וכסא (כה) שמקבלין טמאת מדרס (מהרי"ל): (כו) מלחבר פלונסאות הספה במסמרות של פרזל או לקשרם בבלאות (פרוש, חתיכות של בגדים בלויים) שהם מקבלין טמא (י) אין קפידא: ט יכל (כו) מיני אכלים (כח) מקבלין טמא (כט) ואין מספכין בהם: י' סענפי תאנה ובהם תאנים וזמורות ובהם ענבים, (ל) אם פסלת מרבה על האכל מספכין בהם ואם לאו אין מספכין בהם; וואם קצצם לאכל, יש (לא) לידים (לא) תורת אכל לקבל טמא, וצריך שיהא בפסלת כדי לבטל האכל והיה, ואם קצצם לסכוף אז אין לידים תורת אכל, ואדרבא, הם מצטרפים עם הפסלת לבטל האכל. וואם קצצם לאכל ונמלך עליהם לסכוף, אין המחשבה מוציאה הידות מתורת אכל עד שיעשה בהם מעשה שנקר שרוצה אותם לסכוף, כגון שידוש אותם: יא מספכין בפינוג' והנקרא בערבי שמר. והוא מאכל-בהמה, ואין בני-אדם אוכלים אותו אלא לרפואה (רבינו ירוחם נ"ח ח"ב וכל"ב): יב (לג) ספך בירקות שממחרין ליבש, (לג) אף-על-פי שפסולים לספך מפני שמקבלין טמא, אין דינם כספך פסול (לד) לפסל בארבעה טפחים, (לה) אלא באויר חשיבי לפסל בשלשה; ואם אין דרךם ליבש, דינם

מ תרומת הרשן
נ בריקא שם י"ג ס שם
וכתוב קמא ע שם
פ אויך קמא
דבריהם שם בנקרא י
וכתוב קמא צ הרא"ש
במשנה כלל כ"ד וספר
אחרות י"ג בשם רבי
יחזאל והרא"ש מאירא
ק מיקרא דשמואל
וכפרוש רש"י שם ושאר
פוסקים

באר היטב

משום שהיא עצמה ספך פסול, עין שם. ועין ט"ז ובצטרות-קנים: (ט) להחזיקו. דעכ"פ ספך פסול הוא: (י) אין קפידא. כיון שאין הספך עצמו נסמך עליהן, מ"א, ע"ש. ועין ט"ז ס"ס תר"ל: (יא) לידים. ואין הידים נקרא אכל אלא עד ג"ט, כ"י, הרא"ש. ועין בעקצין ד"ש ידות שמצטרפין אע"פ שגדולות הרבה, ולכן יש

גזרה שמא ישוב פחת תקרת הבית, ועין ט"ז: (ח) על גביו. דאין מעמידין הספך בדרך המקבל טמא שמא יבוא לספך בו, ואע"ג שמעמידין על כחל אכנים, משום דלא שכית שישפך בהם, ויש נוהגים להעמיד קנים פחת הספך ומדת חסירות היא, ר"ן. והמ"א העלה דמחר להעמיד בדרך המקבל טמא, ומה שאסור בסלם הינו

באר הלכה

(כג) ולכן אין לספך עליו. עין בדרכי-משה (והעתיקו הגר"א בבאורו) דמפשט פשיטא לה דאסור לספך בו, דבית-קבול הוא ומקבל טמא, וממילא בנדאי יש להחמיר שלא לספך על גביו, (מנ) ומכל-שכן בסלמות של עגלות, או סלם של אבוס הנחנן על שתי יתדות, ומספוא שם למאכל בהמה, בנדאי בית-קבול גמור הוא ומן התורה טמאין,

ועין בפרי-מגדים סוף הלכות ספח בסימן תרמג שמגמגם בזה משום גזרת תורה (ואיני יודע מה שיהי גזרת תורה במקום שאין מנהג לספך בזה). ומכל מקום הרצה לסמך על דעת הגאון בית-מאיר בנדאי אין למחות בידו, בפרט והוא רק מלקח דרבנן בעלמא לכלי עצמא היכא דנעשה לסכוף, כמו שכתב בבכורי-יעקב, אכן במקום שנהגו לספך בהן כל השנה הגזרת,

(מג) אכן בשאין להפסלם נקבים והשליכות תקועין על הירכות (מד) במסמרים, הם בכלל פשוטי כלי-עץ שאין מקבלין טמא אף מדרבנן: (מה) ויש שמחמירין אף בזה משום לא פלוג: (כד) ואפלו וכו' להחזיקו אסור. דגם זה (מו) בכלל מעמיד הוא, (מו) ומלבד זה, על-כ"פנים ספך פסול הוא: (כה) שמקבלין טמאת מדרס. רוצה לומר, שראויין לקבל, ואפלו הן חדשים שבנדאי לא נטמאו עדין. (מח) ודע, דכל כלי-עץ הרחב קצת ונאוי להניח עליו דבר, (מט) יש אומרים שמקבל טמא מדרבנן, דמי לבית-קבול, ועל-כ"פ אין להניח מרא ומגרפה על הספך להחזיקו (ו) או פחת הספך להעמיד הספך, ואפלו נשברו: (כו) לחבר וכו' במסמרות של פרזל. זה מפר (נא) לכלי עצמא, אפלו למאן דאוסר להעמיד הספך בדרך המקבל טמא, כיון שאין סומך הספך על המסמרים אלא שמחזיק בהם הפלונסאות המעמידים להספך. ומשעם זה גס-כן מחר לקשרם להפלונסאות בבלאות או בחבלים של פשתן, ואין-הכי-נמי דלקשר הספך עצמו בפלונסאות בחבלים ראוי לזהר לבתחלה, כיון שקושר הספך עצמו בדרך המקבל טמא [אחרונים]: ט (כז) מיני אכלים. הינו (נג) מאכל אדם, דאלו מאכל בהמה אין מקבל טמא: (כח) מקבלין טמא וכו'. ואפלו (נז) אם לא הקשרו עדין, פסולין: (כט) ואין מספכין בהם. וכל בשם שאין נאכלין להנאת גופן כי אם לרית ומראה וכדומה, מספכין בהן [פמ"ג]. וילענן קמנו, אף דהפרי-מגדים מקל, בבכורי-יעקב הוכיח דכמין אכל חשיב, דהרי איתא לעיל בסימן רב דמכרכין עליו בורא פרי האדמה: י (ל) אם פסלת מרבה על האכל וכו'. דין זה הוא כלל וזה פרט, דהיינו, אם קצצם לאכל, הידים מצטרפים להאכל, ואם קצצם לסכוף, הידים מצטרפים עם הפסלת, וכדלקמיה: (לא) תורת אכל. מן הדין אין הידים נקרא אכל רק עד שלשה טפחים, אכל מפני שיש ידות שמצטרפות לאכל אף-על-פי שגדולות הרבה, כתב המגן-אברהם שיש להחמיר ולאסר בכל ידות אפלו גדולות הרבה. ולפי זה יש לזהר שלא לכסות בקשין של תבואה קדם שנחבטו מן התבואה. והנה הפרי-מגדים מספק קצת אפלו אחר שנחבטו, ובכורי-יעקב משיג עליו ומסכים להט"ז לקמן בסעיף יח דשרי, ומכל מקום צריך לזהר, דשכית הוא שעדין נשאר מעט תבואה בשבלים אפלו אחר שדש אותם וכו' עדין נשאר על הקש תורת ידות, ולכן אם רוצה לספך בתוך נקש של תבואה, טוב שיקסיר השבלים מהם [בכורי-יעקב הג"ל]. ונראה דקשיו של מין שבלין הנקצצין במגל, דמדינא היד אינו כאכל רק עד שלשה טפחים, אם יש בהשאר יותר משלשה טפחים אין להחמיר אחר שנחבטו: יב (לב) ספך בירקות וכו'. רוצה לומר, באיזה מקומות שממחרין ליבש בתוך שבעת ימי החג ולנפל (נד) העלין והגבעולין וישאר אורי: (לג) אף-על-פי שפסולים לספך וכו'. דהסעיף זה אורי בירקות שראויים לאכילה ופסולים לספך בהם, והנה אמרנו דבשביל זה אין חל עליהם שם פסול אחר, קא משמע לן דלא אמרנו הכי: (לד) לפסל בארבעה טפחים. כמבאר בסימן תרלב דספך פסול פוסל באמצע בארבעה טפחים, ואויר פוסל בין באמצע בין מן הצד בשלשה טפחים: (לה) אלא באויר חשיבי לפסל בשלשה; ואם אין דרךם ליבש, דינם

שער הצינן

(מנ) כ"ח ומגן-אברהם: (מג) מגן-אברהם. ואף הפ"ח לא אסר לבתחלה רק בשנחבט מעבר לעבר, אכל בשאינו נקוב כלל והשליכות הם תקועין על הירכים, גם לידיה מחר לבתחלה, עין שם, וכן משמע בהג"ר וחי"א, וכן מוכח בבאור הגר"א, עין שם בראש דבריו: (מד) ואם חרין על הירכות צריך עיון, דאפשר דזה דמי לבית-קבול [פמ"ג]: (מה) ט"ז. ומכל האחרונים הנ"ל לא משמע כן: (מו) בן משמע בבאור הגר"א ושי"א: (מז) מגן-אברהם: (מח) מגן-אברהם: (מט) עין בנתיבי-חיים: (נ) אחרונים: (נא) מגן-אברהם והגר"א ושי"א: (נב) פוסקים: (נג) קרבן-הנתיבאל ופרי-מגדים: (נד) רבנו מנחם, וכן כתב הפ"ח מסכתו, דאי ישארו הגבעולין תרי הוא בכלל היצמי והיינו דמבאר בסעיף יד דביריעבד פשר, והט"ז קצר בזה:

הלכות סכה סימן תרלב תרלג

הפסולים (כ) מצטרפים לפסול הסכה:

תרלג דין גבה הסכה, ובו י' סעיפים:

א (א) סכה שהיא גבוהה * למעלה (ב) מעשרים (ג) אמה, (ד) פסולה, (ה) כבין שהיא גדולה בין שהיא קטנה, בין שמחצות מגיעות לסכך (ו) בין שאינן מגיעות, אבל עשרים כשרה, * אפילו כל סכה למעלה מעשרים, בין שאין בחללה אלא עשרים: ב' היתה גבוהה יותר מעשרים (ה) והוציא (פרוש, ענפים קטנים עם העלין שלהם) יורדים (ג) למטה, (ו) אם צלתן מרבה מחמתן כשרה, * ואם לאו פסולה: ג' הסכה

באר היטב

(ה) מעשרים. אמה פת ו"ט מצמצמות, כ"י: (ג) פסולה. דב שהיא גבוהה כ"כ צריך לעשותה כדירת קבע ואנן בעינן ד' צראי, אבל פחות מעשרים אע"פ ששצאה חזקה כשרה: (ג) למט

באר הלכה

* למעלה מעשרים אמה. עין במשנה ברורה ובשער השני. ומצאתי לנ להעתיק מה שכתב בספר מצותיך ד' פסול ד' מהלכות סכה כי ה' אברהם בנו של הרמב"ם וזה לשונו: והאצבע הנזקק הוא הגדול מא בינוני ביצירה, לא נגס האיקרים ולא גדול האיקרים ולא רף בשנים, אלא ממ היצירה שהגיע לסכלית הגדול והוא כן ל"ה שנה או יותר, עד כאן לשו והוא נקרא מנה לכמה דברים: * אפילו כל סכה למעלה מעשרים. בנדרים משה כסין שסג אות ו שכתב: ונראה מדברי הר"י והר"ר יונתן ו צורכין דאם היה בחללה למעלה מעשרים וקא למעט, יצח הקורה שיהא מפ עשרים וכו', ונקרא מנה גם לענינו, אכן כל הפוסקים לא חלקו בזה, וכן מ דמים בעצמו י' היכי דהוי חללה עשרים' לא משמע הכי. ובספר גאון יצח דמב דטפי יחא למימר דאשכחש ספרי, וצריך לומר כר"י 'משפת עשו ומעלה: * ואם לאו פסולה. ואף על גב דפסקינו לציל דהיכי ש בחללה יותר מעשרים, אפילו כל סכה למעלה מעשרים כשר, ומשמע דאין אין בסכך הפחתונה לחודא שעור כדי שתהיה צלחה מרבה מחמתה כל ומשום דמקורפין כל דרי דסכך הפנחים זה על זה, וכין כלם צלחה מר מחמתה, ואם כן הכי נמי צריך סכך הנמור להוציא? עין כר"י שפתר דהוי יורדין לא חשיבי בסכך. הלכה כל שאין צלתן מרבה מחמתן מחמת צץ במאן דליתנהו דמי (ונמצא שחללה יותר מעשרים), מה שאין כן בס דחשיבי. וכן כתב הרא"ש גס כן דקשאי צלתן מרבה מחמתן במאן דליתו דמי. ונראה לי פשוט דבאפן זה אפילו ההוציא יורדין לחוד חלל עשרים גס פסול, כל שהסכך שלמעלה מן ההוציא הוא יותר מעשרים אמה מן האן ולפי זה אפשר לומר דמה דנקט הגמרא והוציא יורדין לחוד עשרים' ו לאשמועינן דכחא דספא, דאם אין צלתן מרבה מחמתן אפילו באפן זה פסו

הפסולים (כ) מצטרפים לפסול הסכה, ובו י' סעיפים: (א) סכה שהיא גבוהה * למעלה (ב) מעשרים (ג) אמה, (ד) פסולה, (ה) כבין שהיא גדולה בין שהיא קטנה, בין שמחצות מגיעות לסכך (ו) בין שאינן מגיעות, אבל עשרים כשרה, * אפילו כל סכה למעלה מעשרים, בין שאין בחללה אלא עשרים: ב' היתה גבוהה יותר מעשרים (ה) והוציא (פרוש, ענפים קטנים עם העלין שלהם) יורדים (ג) למטה, (ו) אם צלתן מרבה מחמתן כשרה, * ואם לאו פסולה: ג' הסכה

שער הצינן

(טו) בנדרים יצחק: (טו) ופרוש, זה דאמרין שיהא חשוב כאלו שניהם סומכים זה לזה, מכל מקום לא אמרין שיהא כמפרד וסתים בסכך פסול נמ"א (א) הינו בשחושבין ד' אצבעות (גודלן במקום הרחב) כטפח, יהיו האצבעות דבוקין זה בזה: (ג) וצ"ל לענין עשרה טפחים גבה, וידלקמן בסעיף ח, ויצאן על ד' טפחים ברוב, וידלקמן בסיומן תרלד, בשני דוקא שיהיו הטפחים מרובין, והם יותר למצמצמן חצי אצבע לאמה נפמ"ג: (ג) אחרונים בחוספת כ' מדברי הרב המאירי בסוגין שיש לי בתיבת יד. וצ"ל לשון הרשב"ץ חלק א סימן קכו ובריטב"א בסוגין: (ד) דחתיב "בפספת תשבו שבצת ימים", אמרה חו צא מדירת קבע ושב כדירת צראי [גמרא], והינו מדכתיב 'תשבו' ולא כתיב 'תדורו' [שניט ריב"ב]: (ה) הר"י ושארי פוסקים. ולכאורה לפי זה היה להקשר בשאין הדפנות מגיעות לסכך כשהם נמוכים למטה מכי, שהרי בזה לא בעינן שיהיו המחצות חזקות: ואפשר שבבביל הקנים הגבוהים שעליהם מ הסכך, שצריכים להיות חזקים ועבים כשל בית שלא ישתברו מחמת גבהן. וצ"ל בפ"ח שכתב עוד טעם לפסולם: (ו) אמר. וכתבו החוספות והר"ן דכל בדפנות, אבל בסכך, שעקר הסכה על שם הסכך, לא מתפשט ארצי וארע שלא נפלה, כן כתב הב"ח: (ז) חוספות ו"א"ש כפרק קמא דצורכין דף ג עמוד ב ובס אפילו עושה אותה ארצי [גמרא], וכגון ששעה מחצותיה ארצי וארע שלא נפלה, כן כתב הב"ח: (ח) חוספות ו"א"ש כפרק קמא דצורכין דף ג עמוד ב ובס דף ד, וכן כתב האור ורוב בסכה והוכיח כן מדברי רש"י, וכן הסכימו האחרונים [הב"ח ובגדירישע ומאמר מרדכי ומחז"ש, דלא כמ"א בסכ"ב] והחליטו ד' הר"ן מודה כן לדינא לדברי הרא"ש דהיכי שהיו ההוציא צלתן מרבה מחמתן הם חשיבי בסכך גמור ולא בעינן שצריך לחוד חלל עשרים, וכמה מהם כן דקטעוהו סופר יש במגן אברהם, והפרי מגדים דחק עצמו לקיים דברי המגן אברהם כמו שהוא לפנינו, והאמת עם האחרונים הנ"ל:

יש בו
טפחים
בין מן
הסכה
טפחים
(ודוקא
זר, דהא
ו דוקא
נדר סכה
ד פסול
במקום
ה אלא
ול שגי
אם שגי
יל בסכה
בשלשה
זק בסכך
צא דאם
בכל צד
עור סכה
הסכך
ויהו, אין
זה כשרה
ווא מקום
טפחים.
ויים וטפח
(ח) שאין
ז מחצות
ל הסכה,
ליה רבה:
שיב במאן
יר מסכך
לה פוסל
זי השעם,
כן שלשה
ים. רוצה
אלא דפן
ומצעי של
זי דפנות.
שם, אבל
ק החיצון
אפילו אין
לי עלמא.
צה ואור
דלא שגי
אף דאין
ם בשלשה
ולכן אם

שו כשפורין
א במשמות
ז [נשם]:

רש"י פי' טהרות בראשון ויאלו ידי מוכתן בפורים שעשו בראשון ומשמע דיעבד, אבל ליכא למ"ד הכי וראב"ד סבר לכתחלה כשי' כדאמר מגלה ו' ב'.

הלכות סוכה

סימן קמג

דלונסאות הנסמכין על דבר הפסול לסכך בו הרי זה דין העמיד את הסכך על דבר המק"ט, מדע שהרי הרמב"ן פי' סמך סוכתו על כרעי המטה היינו שהפך המטה וכרעיה למעלה, ואי אפשר לסמוך כל הסכך על הכרעים אלא א"כ יתן כלונס מכרע לכרע ועל הכלונסות הוא מסכך, והר"ן והריטב"א הביאו מדה חסידות שהיו נוהגין בזמן שהכתלים של אצנים להעמיד קוידסין אצל הדפנות לסמוך עליהן הסכך, וע"כ היו נוהגין כלונס מקוידס לקוידס ומסככין על הכלונס, ואם אינא דמסכך על הכלונס לא איכפת לן כמה שהכלונס הועמד בדבר הפסול לסכך בו, למה להו כולי האי הלא אותו הכלונס המניח על הקוידסין יניח על הכתלים.

ולכן לדין שאט טהגין להחמיר בדין העמיד הסכך בדבר המק"ט דעת רמב"ן ור"ן אין לקבוע הכלונסות בנסמכים, ומיהו דוקא אם הכלונסות אינם נסמכים על הכותל אלא המסמך משלבו אל הכותל, אבל אם הכלונס נסמך על הכותל ומחזיק במסמך שלא שמוט ממקומו בשעת עריכת הסכך עליו לית לן בה כיון שעומד בלא המסמך. **ולסמוך** הסכך על כותל אצנים או טהגין הימר כמ"ד הר"ן, ואפי' אם נותן חוטי צרול בחור הכותל לית לן בה כיון שעיקר הכותל של אצנים ועפר וטיט, וגם הצרול אינו נראה וגם הכותל עומד בעצמו ואין הצרול רק לחזק שלא יפול ע"י הכאה ומונעה.

במלחמות כח דעושה סוכתו בזלין נמי אין בו משום מעמיד בדבר שאין מסככין בו דהאלין משמש קרקע ואמנם רש"י שבת ק"ד ב' פי' דהסכך נסמך על האלין וכבר פי' תו' שם דאפשר לפרש ב' ענינים, ולדעת רמב"ן ע"כ לפרש שהאלין קרקע הסוכה, אבל י"ל דמחזיר לא גורר עליו כיון דהוא מין כשר.

(א) **תר"ל** סי' ג' הסומך סוכתו על כרעי המטה והכרעים בו, נראה דאיידי דדפנות הסוכה אינן מחוברות אל המטה ויכול להוציא המטה וסוכה נשארת על בסיסה בבכירה ודפנותיה, והלכך אין המטה ממועטת את חלל הסוכה, אבל אם דפנות הסוכה מחוברות אל המטה על כרעה המטה נעשית קרקע הסוכה ונריך י"ט מן המטה עד הסכך, ולשון הטור שכתב והכרעים הם מחזקות, הוא לחאר את צורת הסוכה ור"ל שהפך את המטה והכרעים הם וקופים מלמטה עד הסכך וא"כ הם מחזקות לסוכה אבל לא שהכרע ממלאה כל רחב ואורך המטה בזאופן שהן ממלאין כל ד' רוחות של הסוכה אלא הכרע הוא קרש אחד מקרשי דופן הסוכה, ושאר הקרשים עומדים לעצמן, ומ"מ נריך י"ט מן המטה עד הסכך כדיון דהסכך נסמך על כרעי המטה אי אפשר למחשז המטה כמטה שהוכנסה בסוכה לחשמיש כיון דכל קיום הסכך הוא ע"י המטה ואי שקלה ל"י למטה אין כאן סוכה, אבל אם העמיד עמודים וסמך הסכך עליהן חשיבין המטה שהוכנסה בסוכה למלאה את כל הסוכה ואי ד' הכרעים הם ד' זווית הסוכה והמטה ממלאה את כל הסוכה ואי אפשר ל"י ליכס בסוכה רק על המטה וגם השלחן מעמיד על המטה מ"מ אין המטה ממועטת את האויר, וכל זה רמז במש"כ הטור והכרעים הם דפנות, אבל אם דפנות הסוכה מחוברות אל המטה ופי שקלה ל"י למטה הדפנות נופלות צריך י"ט מן המטה עד הסכך דע"כ המטה היא קרקעית הסוכה, ואין צוה סוכה לחלל בין סכך נסמך על המטה לדפנות נסמכות, שהרי לא מנח דין סכך אחתין עלה אלא דברי סברא הן לקבוע אם דירתו על הארץ והמטה

ל' השני אחרי שהודיענו העיבור, ומיהו י"ל שאין לדייק ממשנתו אלא שאין יוצאין ב' פעמים על הפורים, אבל אין התנא אחריה לפרש אין פורים ודין עיבור השנה כיון דלא עסיק כאן רק ביציאת השלושים.

(ב) **סוכה** כ"א ב' אמר אבי' ל"ש אלא סמך אבל סכך ע"ג המטה כשרה, דעת הרמב"ן והר"ן להחמיר שלא להעמיד בדבר המקבל טומאה, דמשמע דדברי אבי' להלכה נאמרו ולא אליבא דר"י ולא אליבא דר"י ולית הלכתא כותי' הו"ל למימר מחלוקת בסמך כו', וע"כ זו דעת הר"ף שהביא דברי אבי', אבל אכתי לא ידעין אי טעמא ור"י משום שאין לה קבע או משום שמעמידה בדבר המקבל טומאה, וזה דעת רמב"ן ור"ן להחמיר דהא אי טעמא דר"י משום שאין לה קבע הו"י לטעמי' דסוכה דירת קבע ואפי' מוקי להא דר"י כשיטה (על ו' ב' ולית הלכתא כותי', וע"כ אבי' ס"ל טעמא דמעמידה בדבר המק"ט, ומיהו אין זה מוכרח דהרמב"ן פי' דהכל חסר לה קבע טפי וזמן שפירשו בירושלמי, ומ"מ כיון דאבי' הזכיר שני הטעמים משמע וס"ל להחמיר בשני הטעמים, ואמנם דעת הרא"ש דאין חוששין לטעם מעמיד כמו שהכריעו בירושלמי, ודעת הר"ה דהלכה כדכתיבם ולפי' הרא"ש אין הכרע גם מדברי הר"ף, ודעת רמב"ן ור"ן דאסור מעמיד אינו אלא מדרבנן, ויש מקום לומר להלך בדרכנן מספק אחרי שבידענו שאין חוששין למעמיד, וכן פסקו בטו"ע סוף סי' תר"ל, וכן פסק בנה"ד סי' ז"א.

ובשו"ע סי' תרכ"ט ס"י י' להספק אם מותר להניח סולס כו', בנ"ב הביא אחרונים שפי' דהספק הוא בזה בסולס ד' טעמים ור"ל דהסולס הוא ספק ספק פסול, ואם הוא משלים לעוד ספק פסול והו"י ד"ט פסול [שאין רגיל להיות בסולס ד"ט במקום אחר] אינ' שיש בסולס ב"ט מכאן ובי"ט מכאן ואויר פחות מג"ט בלחש, ולפי' הא דקיים רמ"א שאין להניחו על הסכך היינו נמי דסכך שחתמו מחשז לסכך פסול ומיירי נמי בזאופן דאי חשבת ל"י לסכך שחתמו מגדו לסכך פסול יהי' ד"ט סכך פסול, והיינו כדעת הפוסלים בזה בס"י תרכ"ט ס"א.

(ג) **סימן** תרכ"ט ס"ח לחבר כלונסאות הסוכה כו', כח המ"א דזה כשר אפי' לדעת רמב"ן ור"ן דמחמירין במעמיד בדבר המקבל טומאה דהוי מעמיד דמעמיד וכ"כ הגר"א, וכ' דהנה"ד דהכשר מטעם הרא"ש דאין או חוששין למעמיד לא ראה דברי הרשב"א [ר"ל דברי הריטב"א שדפסו על שם הרשב"א בנ"ט שיעות] שכתב דאם מעמידין קוידסין על המטה ומסככין על גבן כשר משום מעמיד דמעמיד, ודבריהם ז"ל תמוהים מאד, דלא כתבו הרמב"ן והר"ן והריטב"א להכשיר אלא במעמיד הדפנות על המטה והמטה היא קרקעית הסוכה דהמטה מעשה קרקע בעלמא קעביד [לשון הרמב"ן במלחמות והר"ן] ואיטו ענין למעמיד הכלונסאות בדבר המקבל טומאה, שהרי הכלונסאות הן הן ג"כ סכך ואין או מחלקין נסכך למחשז התחתון כמעמיד את העליון ולהכשיר את העליון ולא נאמר אלא בזאופן הנסמך על המקבל טומאה, וזוהי נמי דוקא כשהמקב"ט הוא קרקע כמבואר בלשון הרמב"ן והר"ן, ואילו היה דעתם גם כסכך גופה מעמיד דמעמיד כשר אין החתלה לדון במעמיד הדפנות על המטה, ואף אם בשאלתם נקטו כאלו מעמיד דמעמיד נמי פסול, מ"מ במסקנתם הוי' להו לפרש דאפי' כסכך גופה מעמיד דמעמיד כשר, שהרי כן הוא מדה חכמים לפרש חידוש כה ואשר אחר חידוש זה אין כלל מקום לדון לפסול דפנות הנסמכות על המטה, ולא עד אלא כסכך עצמה לא שייך כלל מעמיד דמעמיד דסכך הנסמך על המקבל טומאה י' לומר דנעשה סכך פסול, ומכרזו הנסמך עליו הוא דין נסמך על דבר שפסול לסכך בו, אלא ודאי דעת הראשונים ז"ל

האי ראה אין ר"ל א' ח"ק סבר דעבור מן מקבלין אותן מין ל' רש"י סבר דאין ר' רז' ל' עושין ר"י אי' ואם בלו עדים בלו עדים ביום ל' דשלה להו רש"י ג' סבר חדש ומשני ין יודעין אם ל' או דבאמת המוספת חש"ג אלא שאין נוח המוספת למנין העיבור הן יודעין ין לדעת אם נעמד הרי רבי אומר אם נוס משום דסבר רז' גל העיבור נריים חז' על העיבור הם אדר שני, ואין נריך קאמר משמע אפי' בחדר נמי שולחן נוס שנתעברה השנה אונס, ופלוגתה רז' לא קשיא דאם לא על אדר ב', דנראה ל' לא כתבו כן.

שכתב והוספת על יום שחדש העיבור יום שמודיעים אותם ופסול להעתיק לשון מלות קדוש ע"פ ינו לאפקי מת"ק יצבע כן כבר נשל ד' העיבור אין קבע מלות הראי', ורז' המודיעים אותם חדש העיבור הוא שהוא חפשי למלא י"ט רז' כותבין ל', מלא או חסר. זהו נחשב לעיבור שני משום דסבר יאל דרז' כ"ט רז' דר ב', דהלא פסק י"ן וקוראין בשני, אלא שהרי למ"ק שכבר פירש דרז' י, הרי זה שאמר וזה ואדר שני של

! אדר שני, והנה תני דאע"ג דכבר עיברו בשבט אין י' מפני הפורים למנא לסמוך אלא רז' בשבט י' כאן ש"ג א"י ללאח על

סימן כא

גדרי מעמיד דמעמיד

כלונסאות כשרים ע"ג כלונסאות פסולים
להעמיד את הסכך

ע"ד הסוכות שעושין עם צינורות של ברזל, שנהגו לשים קורות צרים (לאטיש) כשרים לסכך, או פלפונים על הכלונסאות של ברזל ומסככים על הלאטיש כדי שהכלונסאות של ברזל יהיו מעמיד דמעמיד. והעירו הלומדים, דמה שייך לומר בזה מעמיד דמעמיד, דהרי הוא לא צריך ללאטיש האלו כדי להעמיד את הסכך, דבלא הלאטיש הצינורות בלבד מחזיקים את הסכך, והלאטיש בלבד בלי הצינורות אינם יכולים להחזיק את הסכך, ונמצא דהצינורות אינם מעמיד דמעמיד אלא מעמיד, דדל הקורות מלמעלה הרי הצינורות שמתחת הקורות מחזיקים את הסכך, אולם לפי טענה זאת הרי אם יתן שתי על ערב וערב על שתי, דהיינו שאם הצינורות הם באורך הסוכה ויתן את הלאטיש עליהם ברוחב ואח"כ יחזור ויתן את הסכך באורך הסוכה על הלאטיש שהם ברוחב, באופן שעל הצינורות בלא הלאטיש א"א לתת עליהם סכך באורך הסוכה, מכיון שהצינורות גם באורך דאם לא יתן את ראשי הסכך על הלאטיש הסכך יפול לארץ ואז בודאי הצינורות שלמטה הם רק מעמיד דמעמיד, והלאטיש הם נקראים מעמיד. וח"ב הביא ראיה מהמג"א (סימן תרכט סעיף ט) דבאופן זה בשתי על ערב או ערב על שתי, העליון נקרא המעמיד ולא התחתון, אבל דברי המג"א הם לאידך גיסא שהעליון הוא דבר המקבל טומאה והתחתון אינו מקבל טומאה, שהקשה שם על ה"ב דסובר שמדינא אסור להעמיד על דבר המקבל טומאה מהא דסככה בשפודין (בסימן תרלא סעיף ח) שהם פסולים לסכך בהם והניח סכך כשר עליהם והפסול היה נתון שתי ונתן הכשר ערב או איפכא כשר, הרי שנקט המג"א דבכה"ג שנתן שתי על ערב נקרא העליון המעמיד.

כשהעליון הוא דבר שכשר לסכך הוא
מתאחד עם הסכך והתחתון הוא המעמיד

אולם בג"ד שהלאטיש הם סכך כשר, יש עוד טעם דאין הצינור נקרא מעמיד דמעמיד, דמכיון שגם הלאטיש הם סכך כשר, מצטרפים הלאטיש עם הסכך להיות כולם 'סכך אחד כשר',¹ שצנור הפסול התחתון מחזיקם ומעמידם והוי מעמיד בדבר המקבל טומאה וטעם זה לא שייך בנדון של המג"א בסככה בשפודים

הררי קדש

הכלונסאות הכשרים נהפכים לפסולים
משום שהמעמיד שלהם הוא דבר המקבל טומאה

(1) דמכיון שגם הלאטיש הם סכך כשר מצטרפים וכו'. סברא זאת מצאתי גם בחזו"א (או"ת מועד סימן קמג אות ב). ובסברא זאת מקשה שם על המג"א (סימן תרכט ס"ק ט) לענין לחבר כלונסאות

וחתן בני יצא ללמד זכות על
(מדפי הספר) ד"ה ולענין הלכה בסו
קנים משום 'היכרא' כדי שלא יהא נ
קנים כדפנות אצל הכתלים ואעפ"י
הקנים מועיל לגבי הגזירה שלא יב
שהסוכה לא תיפסל משום גזירה.² ו
וכתב: שבהכי מתיישבת מ"ש סימן
כשר, כיון דלא התירו לו אא"כ נתן
שם ס"ט. וזה ממש כמו בג"ד אלא
שהפסול של מעמיד בדבר המקבל כ
היכרא דכיון דלא התירו אלא ע"י ה
אסור להעמיד ולא משום גזירה, לא

הסוכה ולקשרם בבלאות שכתב שוה
המקבל טומאה, משום דהוי מעמיד דמ
דאין אנו חוששים למעמיד לא ראה דב
בטו' שיטות] שכתב דאם מעמידו קוננו
ודבריהם ו"ל תמוהים מאד, דלא כתב
על המטה והמטה היא קרקעית הסוכה ו
והר"ן ואינו ענין למעמיד הכלונסאות
"ואין אנו מחלקין בסכך למחשב התחו
המקבל טומאה, וכזה נמי דוקא כשהמי
והנה בחזו"א שם השיג עוד על המ
לפסולים משום שהמעמיד שלו הוא פס
מעמיד דמעמיד דסכך הנסמך על מקב
היא בדין נסמך על דבר שפסול לסכך
ובני הרב דוד העיר דבאמת עיקר
דבר המקבל טומאה הוי רק פסול דרב
הוי רק פסול דרבנן עכ"ד. והנה בבי
במעמד שדפסול שלו רק מדרבנן,
(שגדפסו על שם הרשב"א) (סוכה דף י
שכתב דכל דבר שאין מסככין בו מגו
הסוכה דגזירה לגזירה הוא, יעו"ש. 4
(סימן תרכט ס"ק יא) משמע שאין לה
דע דכל כלי עץ הרחב קצת וראוי לו
דף ה' (שמקבל טומאה מדרבנן) — ומ
אפילו נשברה.

היכר שמועיל לגבי גזרה

(2) מ"מ היכרא שמסמך את הקנ
הר"ן ריש פרק כירה שהביא שם ד.
כלומר שלא ישארו שם גחלים כלל, ו

וחתן בני יצא ללמד זכות על הנוהגים להקל בזה, עפ"י דברי הר"ן סוכה (דף י
(מדפי הספר) ד"ה ולענין הלכה בסופו) שכתב: ייש שנוהגין לעשות בכתלים דפנות של
קנים משום 'היכרא' כדי שלא יהא נראה כסוכך על הכתלים. וזה ממש כמו בנ"ד שמסמך
קנים כדפנות אצל הכתלים ואעפ"י שנסמך בעיקר ע"ג כתלים מ"מ ההיכרא שמסמך את
הקנים מועיל לגבי הגזירה שלא יבוא לסכך באותו מעמיד הפסול לסכך וההיכרא מספיק
שהסוכה לא תיפסל משום גזירה. ויעוין במג"א (סימן תרכט ס"ק ח) שהביא דברי הר"ן
וכתב: שבהכי מתיישבת מ"ש סימן תרלא ס"ח שאעפ"י שהסכך כשר נתון על השפודים,
כשר, כיון דלא התירו לו אא"כ נתן סכך כשר עליהם, לא גזרינן שיסכך בשפודים וכמ"ש
שם ס"ט. וזה ממש כמו בנ"ד אלא שבמג"א שם מבואר דהיכרא זה מועיל רק אם נאמר
שהפסול של מעמיד בדבר המקבל טומאה הוא משום גזירה שמא יבוא לסכך וע"ז מועיל
היכרא דכיון דלא התירו אלא ע"י היכרא לא יבוא לסכך וכו', אבל לשיטת הב"ח שמדינא
אסור להעמיד ולא משום גזירה, לא מועיל היכרא.

הררי קודש

הסוכה ולקשרם בבלאות שכתב שזה כשר אפילו לדעת רמב"ן ור"ן דמחמירין במעמיד בדבר
המקבל טומאה, כשום דהוי מעמיד דמעמיד. וכ"כ הגר"א וכתב דהתה"ד להכשיר מטעם הרא"ש
דאין אנו הוששים למעמיד לא ראה דברי הרשב"א [ר"ל דברי הריטב"א שנדפסו על שם הרשב"א
בט"ו שיטות] שכתב דאם מעמידין קונדסים על המטה ומסככין על גבן כשר משום דמעמיד דמעמיד.
ודבריהם ו"ל תמוהים מאד, דלא כתבו הרמב"ן והר"ן והריטב"א להכשיר אלא במעמיד הדפנות
על המטה והמטה היא קרקעית הסוכה דהמטה מעשה קרקע בעלמא קעביד [לשון הרמב"ן במלחמות
והר"ן ואינו ענין למעמיד הכלונסאות בדבר המקבל טומאה, שהרי הכלונסאות הן ה"ג סכך
ואין אנו מחלקין בסכך למחשב התחתון כמעמיד את העליון] ולא נאמר אלא בדופן הנמסך על
המקבל טומאה, ובוה נמי דוקא כשהמקב"ט היא קרקע כמבואר בלשון הרמב"ן והר"ן.

והנה בחזו"א שם השיג עוד על המג"א והגר"א מטעם שני משום שהכלונסאות הכשרים נהפכין
לפסולים משום שהמעמיד שלו הוא פסול עצמה שכתב שם וז"ל ולא עוד אלא בסכך לא שייך כלל
מעמיד דמעמיד דסכך הנסמך על מקבל טומאה יש לומר דנעשה סכך פסול. וחברו הנסמך עליו
הוא בדין נסמך על דבר שפסול לסכך בו וכו', והערה זו שייך גם בנ"ד.

ובני הרב דוד העיר דבאמת עיקר הקושיא זאת של החזו"א לא קשה כל כך דהרי מעמיד
בדבר המקבל טומאה הוי רק פסול דרבנן וא"כ מה דהכלונסאות חשיבי מעמיד בדבר המקבל טומאה
הוי רק פסול דרבנן עכ"ד. והנה בביאור הגר"א (סימן תרל ס"ק א) כתב בפשיטות שאין לפסול
במעמיד שהפסול שלו רק מדרבנן, א"כ להגר"א לשיטתו אין קושיא, וכ"ה מפורש בריטב"א
(שנדפסו על שם הרשב"א) (סוכה דף יא ע"ב ופ"ב עלה דההיא דאין מעמידין בדבר שמקבל טומאה)
שכתב דכל דבר שאין מסככין בו מגורה דרבנן לא גזרו בו רבנן לאסור אפילו להעמיד בהן סכך
הסוכה דגזירה לגזירה הוא, יעו"ש. אולם על המג"א הערתו של החזו"א קיימת שמדברי המג"א
(סימן תרכט ס"ק יא) משמע שאין להעמיד אפילו בדבר המקבל טומאה מדרבנן, שכתב שם וז"ל:
ודע דכל כלי עץ הרחב קצת וראוי להניח עליו דבר מקבל טומאה דדמי לבית קבול כ"כ התוס'
דף ה' (שמקבל טומאה מדרבנן) — ומסיים שם המג"א — וא"כ אין להניח מרא ומגריפה על הסוכה
אפילו נשברה.

היכר שמועיל לגבי גזרה

(2) מ"מ דהיכרא שמסמך את הקנים מועיל לגבי הגזרה וכו'. ואמרת להביא דוגמא לזה מדברי
הר"ן ריש פרק כירה שהביא שם דברי הירושלמי ריש פרקין: הגורף צריך שיגרוף כל צרכו
כלומר שלא ישארו שם גחלים כלל, וקוטם אמרו מן מה דחגי מלבה עליה נעורת של פשתן הדה

הררי קודש

אמרה אפילו לא קטם כל צרכו, כלומר שאינו צריך לקטום עד שלא ניכר שם אש כלל וכו' והיינו טעמא בקטימא סגי לן בכל דהו וכו' שמכיון שנתן אפר על גבי כל הגחלים הא עבד לה היכרא בכולהו. (וממילא אין גזירה שמא יבוא לחתות) הנה כי כן מבואר בר"ן שבהיכרא מועיל לגבי גזירה שמא יבוא לחתות וה"ה בג"ד שמועיל היכרא בלבד לגבי הגזירה שמא יבוא לסכך בדבר המעמיד.

אם פסול מעמיד הוא

משום גזירה א'

משום דהו שמעמיד את

הסכך חשיב כגוף הסכך

בדבר זה מצינו מחלקת ראשונים, מרש"י סוכה (כא : ד"ה שמעמידה) מבואר דטעם פסול מעמיד הוא משום דמעמיד את הסכך חשיב כגוף הסכך שכתב שם : ואעפ"י שלא למדנו פסול אלא לסכך הגאיל ועיקרו של סכך אלו מעמידין, הוי כאילו סיכך בדבר המקבל טומאה. אולם שיטת הר"ן שאינו אלא משום גזירה אטו סכך בדבר המקבל טומאה, שהקשה לטעמא דמעמיד איך מסככין על כתלים שאין גידולו מן הארץ ותירץ משום דלא שכיח לסכך בכיוצא בהן הלכך ליכא למיגזר וכו'. ויעוין בב"ת (סימן תרכט) שהוכיח מהרא"ש שהקשה כקושית הר"ן ולא תירץ בתירוצו דס"ל כרש"י שמדינא מעמיד פסול. ויעוין בתוס' סוכה (דף י' ד"ה פירס) דשיטת ר"ת לענין פירס סדין תחת הסכך, דאם הדבר הגורם שבזכותו יעמוד הסכך פסול לסיכוך, הוי כמסכך בדבר המקבל טומאה, וה"ה בכל מעמיד, ונראה שדברי ר"ת הם רק אליבא דרש"י דהמעמיד חשיב כגוף הסכך דבכה"ג לא שייך גזירה וכו' וכן צ"ל בדברי התוס' (דף ד' ד"ה והוצין) שכתבו : דכשסכך למעלה מעשרים מחזיק את הסכך למטה מעשרים חשיב הכל למעלה מעשרים. ויעוין בקרבן-נחנאל שם ובמג"א (סימן תרכט ס"ק ז).

נ"מ בין שני הטעמים

במעמיד בדבר הפסול לסכך מדרבנן

ונראה דהריטב"א הג"ל שכתב בדבר שאין מסככין מגורה דרבנן לא גזרו במעמיד הוא משום דסובר דפסול מעמיד הוא משום גזירה ולכן בסכך שהוא פסול משום גזירה הוי גזירה לגזירה, אבל לשיטת רש"י שפסול מדינא גם בפסול דרבנן אסור להעמיד, ודברי המג"א הם לשיטת רש"י. וממילא יתיישב הערת בני על החזו"א דזה מסתבר ג"כ שעיקר דברי החזו"א דסכך הנסמך על מקבל טומאה נעשה סכך פסול הם רק לשיטת רש"י.

כסוי

נסתפק אחי הגר"ז, אם

את הסוכה, ושאר הגאון רב גשמים יורדים שם והוי ליה ד"ה אמר).

ואני אמרתי שדבריו הו

שמכסה את כל הסכך, ואין ז

קצרים שאינם רחבים שלשה ו

במקומה עומדת, וצדדי השאי

הפסול של סוכה תחת האילן משום שהצל הוא מהאילן, ובכ"ז של זכוכית אין צ'.

ובראשונה יש לבאר א

ע"ב) : העושה סוכתו תחת

שנו אלא באילן שצלחו מר

הטור (סימן תרכ"ו בשם ר

אף אם הסוכה צלחה מרוב

צלחה מרובה מחמתה בלא

כתב, אפילו אם הסוכה צילו

אם ענפי האילן מכוונין כנ

הסוכה, לא שנא אם האילן

האור שבין הסכך הכשר ו

האילן יש שיעור בכשר לו

משום שיש צל של אילן ו

אם הסוכה צלחה מרובה מח

ומכיון שכל הפסול תחת ה

בג"ד בכסוי של זכוכית, שמו

כסוי של זכוכית יש עליו שם

משום דמהני לזרם ומטר ושיי

הפסול של שני סככים

